

**Plan wynikowy do podręcznika „Bliżej świata”
dla klasy II i III gimnazjum
Opracowanie: Piotr Kopka**

Według podstawy programowej na dwuletni cykl zajęć przewidziane jest 60 godzin dydaktycznych.

Część pierwsza (materiał dla klasy II gimnazjum)

Temat lekcji i liczba godzin lekcyjnych	Wymagania edukacyjne		Wybrane środki dydaktyczne	Procedury sprawdzania
	podstawowe	ponadpodstawowe		
I. Społeczeństwo i my				
1. Jak być sobą w grupie. Rozmowa i dyskusja (tematy 1 i 2 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: I. Podstawowe umiejętności życia w grupie	Uczeń: – wyjaśnia, co to jest autoprezentacja, – wyjaśnia, co to jest asertywność, – zapoznaje się ze sposobami komunikacji z innymi osobami w grupie, – zapoznaje się z formami komunikacji niewerbalnej, – zapoznaje się z pojęciami związanymi z komunikacją między jednostkami, – zna zasady poprawnego porozumiewania się i słuchania oraz prowadzenia dyskusji. Pojęcia: autoprezentacja, komunikacja niewerbalna, asertywność, sofistyka, retoryka, erystyka, słuchanie, dyskusja.	Uczeń: – sam dokonuje autoprezentacji, – samodzielnie przeprowadza dyskusję na forum klasy bądź szkoły.	– tekst z podręcznika, str. 11–14 i 15–19 – teksty fabularne, str. 14 i 18–19	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 15 i 19 – autoprezentacja na forum klasy – dyskusje klasowe
2. Współpraca i konflikty w grupie (temat 3 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: I. Podstawowe umiejętności życia w grupie	Uczeń: – zapoznaje się z zasadami bycia w grupie i rozwiązywania problemów za pomocą różnych metod, np. burzy mózgów, – zapoznaje się z podejmowaniem decyzji w grupie za pomocą konsensusu, – zna metody przewodniczenia w zebraniach bądź w spotkaniach grupowych, – zna metody rozwiązywania konfliktów	Uczeń: – samodzielnie przewodniczy grupie w spotkaniu bądź rozwiązuje konflikty z zastosowaniem odpowiednich metod.	– teksty z podręcznika, str. 20–23 – tekst fabularny str. 23	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 23–24

	<p>negocjacje, mediacje, arbitraż, proces sądowy i głosowanie.</p> <p>Pojęcia : więź w grupie, moderator, negocjacje, mediacje, arbitraż.</p>			
<p>3. Życie społeczne (temat 4 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: II. Życie społeczne</p>	<p>Uczeń: – zna i rozumie pojęcie „człowiek – istota społeczna”, – rozróżnia i definiuje typy społeczności, – zna pojęcie grupy społecznej oraz rozróżnia rodzaje grup, – zna pojęcie wspólnoty, – zna i rozumie pojęcie rodzinny oraz jej funkcje w społeczeństwie, – zna pojęcie roli społecznej oraz rozróżnia role odgrywane w różnych środowiskach społecznych, – zapoznaje się z zadaniami i funkcjami lidera w grupie oraz rozpoznaje typy przywódców.</p> <p>Pojęcia: człowiek – istota społeczna, zbiorowość społeczna, wspólnota, grupy społeczne, rola społeczna.</p>	<p>Uczeń: – ocenia status i sytuację różnych grup społecznych, – wyjaśnia wpływ grupy społecznej na życie jednostki w społeczeństwie, – charakteryzuje modele życia rodzinnego, – zna przyczyny „kryzysu rodzinnego”.</p>	<p>– teksty z podręcznika, str. 24–27 – tekst fabularny str. 28</p>	<p>– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 28–29</p>
<p>4. Szkoła – nasz drugi dom (temat 5 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: II. Życie społeczne</p>	<p>Uczeń: – zapoznaje się ze strukturą szkolnictwa w Polsce, – zapoznaje się z funkcjonowaniem szkoły, – zna i rozumie kompetencje najważniejszych organów szkoły, – zapoznaje się z działaniem samorządu szkolnego, – zapoznaje się z technikami szybkiego i łatwego uczenia.</p> <p>Pojęcia: społeczność szkolna, rada pedagogiczna, rada szkoły, samorząd szkolny, mnemotechnika.</p>		<p>– teksty z podręcznika, str. 30–33 – tekst fabularny str. 34</p>	<p>– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 35</p>
<p>5. Współczesne społeczeństwo polskie. Problemy polskiego społeczeństwa</p>	<p>Uczeń: – zapoznaje się z pojęciem struktury społecznej oraz jej</p>	<p>Uczeń: – potrafi wyjaśnić zagadnienie starzenia się społeczeństwa,</p>	<p>– teksty z podręcznika, str. 35–38 i 39–43 – tekstv</p>	<p>– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 39 i 43–44</p>

<p>(tematy 6 i 7 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: III. Współczesne społeczeństwo polskie</p>	<p>elementami, – zna i rozróżnia klasy społeczne, – potrafi zdefiniować warstwę społeczną i podać przykłady, – zapoznaje się z problemami ówczesnego społeczeństwa polskiego, – umie rozróżnić i podać przyczyny i skutki tych problemów.</p> <p>Pojęcia: struktura: społeczna, demograficzna, zawodowa, klasy społeczne, warstwa społeczna, społeczeństwo postindustrialne, stopa bezrobocia, minimum egzystencji, minimum socjalne.</p>	<p>– wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na pozycję jednostki w społeczeństwie i na motywację jej zmiany, – próbuje podać rozwiązania problemów społeczeństwa polskiego, – wyjaśnia historyczne uwarunkowania bezrobocia na terenie poszczególnych regionów Polski.</p>	<p>fabularne, str. 38 i 43 – wykres str. 37 – tabele str. 40 i 41</p>	
<p>6. Sprawdzian wiadomości z działu <i>Społeczeństwo i my</i></p>				
<p style="text-align: center;">II. Naród. Patriotyzm. Mniejszości narodowe</p>				
<p>7. Naród. Tożsamość narodowa. Mniejszości narodowe i etniczne (tematy 8 i 9 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: VIII. Naród i mniejszości narodowe</p>	<p>Uczeń: – zna i rozumie pojęcie „naród”, – wskazuje, jakie czynniki integrują naród, – rozróżnia pojęcia „państwo wielonarodowe” i „naród bez państwa” i podaje przykłady, – zna różnicę między mniejszością narodową a etniczną i podaje przykłady tych mniejszości występujących w kraju, – wskazuje największe skupiska mniejszości, – podaje sposoby wspierania mniejszości przez państwo.</p> <p>Pojęcia: naród, państwo wielonarodowe, mniejszość etniczna i narodowa, imigranci, dyskryminacja, uchodźcy.</p>	<p>Uczeń: – umie wskazać problemy mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, – wskazuje i wyjaśnia, jakie problemy mają państwa wielonarodowe i odnosi je do wydarzeń historycznych (np. przyczyny wybuchu I wojny światowej) – wyjaśnia, jakie problemy mają narody nieposiadające własnego państwa.</p>	<p>– teksty z podręcznika, str. 45–57 i 49–53 – teksty fabularne, str. 47–48 i 53–54 – wykres, str. 50, – tabela, str. 53</p>	<p>– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 48 i 54</p>
<p>8. Patriotyzm. Postawy wobec narodu. Symbole Rzeczypospolitej Polskiej (tematy 10 i 11 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: IX. Patriotyzm dzisiaj</p>	<p>Uczeń: – zna i rozumie pojęcie patriotyzmu, – wyjaśnia, co łączy człowieka z wielką i małą ojczyzną, przedstawia to na własnym przykładzie, – wyjaśnia i rozumie różnice między patriotyzmem a innymi postawami: nacjonalizmem, szowinizmem, rasizmem i</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia i wskazuje, w jaki sposób stereotypy i uprzedzenia utrudniają dziś relacje między narodami, odwołuje się do przykładów historycznych i współczesnych.</p>	<p>– teksty z podręcznika, str. 55–57 i 60–61 – teksty fabularne, str. 58 i 61–62 – wykres str. 59</p>	<p>– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 59 i 62</p>

	<p>ksenofobią oraz wyjaśnia, do czego mogą one doprowadzić (Holokaust, zbrodnie przeciwko ludzkości),</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna historię polskich symboli narodowych, – wyjaśnia znaczenie polskich symboli narodowych. <p>Pojęcia: patriotyzm, mała ojczyzna, ksenofobia, nacjonalizm, rasizm, szowinizm, stereotyp.</p>			
<p>9. Polska poza Polską – nasi rodacy na świecie (temat 12 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: VIII. Naród i mniejszości narodowe</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie emigracji, – zapoznaje się z historią polskiej emigracji, – wyjaśnia, dlaczego Polacy opuszczają swój kraj, – wie gdzie znajdują się największe skupiska Polonii. <p>Pojęcia: emigracja, Polonia, repatriacja.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ emigracji na społeczeństwo polskie, pokazuje dodatnie i ujemne skutki tego zjawiska. 	<ul style="list-style-type: none"> – teksty z podręcznika, str. 63–65 – tekst fabularny str. 65 – mapa str. 64 	<ul style="list-style-type: none"> – ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 66
III. Władza. Państwo. Demokracja				
<p>10. Kto tu rządzi? Czy władza jest potrzebna? Systemy autorytarne i totalitarne – wczoraj i dziś (temat 13 i 14 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: X. Państwo i władza demokratyczna</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie i rodzaje władzy, – zna i rozumie definicję państwa oraz jego funkcje, – rozróżnia i zna formy państwa, – zna i potrafi scharakteryzować państwa autorytarne oraz totalitarne; potrafi poprzeć to przykładami odnoszącymi się do wydarzeń historycznych i współczesnych. <p>Pojęcia: państwo, przymus, monarchia, republika, władza państwowa, system totalitarny i autorytarny, inwigilacja.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje, jak w systemach autorytarnych i totalitarnych traktowani są ludzie; potrafi poprzeć to przykładami z historii oraz współczesnych wydarzeń. 	<ul style="list-style-type: none"> – teksty z podręcznika, str. 67–69 i 71–73 – teksty fabularne, str. 69–70 i 73–74 	<ul style="list-style-type: none"> – ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 70 i 74
<p>11. Państwa demokratyczne i prawa człowieka (temat 15 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: X. Państwo i władza demokratyczna</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna i rozumie pojęcie „demokracja”, – potrafi przedstawić historię kształtowania się demokracji, – zna formy i zasady demokracji, – przedstawia krótko historię praw człowieka, – zna najważniejsze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zalety i wady demokracji, – wskazuje przyczyny łamania praw człowieka na świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> – teksty z podręcznika, str. 75–80 – tekst fabularny str. 80–81 	<ul style="list-style-type: none"> – ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 81

	<p>dokumenty o prawach człowieka, instytucje zajmujące się prawami jednostki, – zna generacje praw człowieka, – potrafi uzasadnić znaczenie praw człowieka we współczesnej demokracji.</p> <p>Pojęcia: demokracja bezpośrednia, demokracja przedstawicielska, referendum, inicjatywa ludowa, weto ludowe, prawa człowieka, suwerenność, pluralizm polityczny.</p>			
12. Sprawdzian wiadomości z działów: <i>Naród. Patriotyzm. Mniejszości narodowe oraz Władza. Państwo. Demokracja</i>				
IV. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej				
<p>13. Konstytucja RP (temat 16 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: XI. Rzeczpospolita Polska jako demokracja konstytucyjna</p>	<p>Uczeń: – wie, co oznacza termin „konstytucja” współcześnie i co oznaczał kiedyś, – zna historię polskich konstytucji, – zna i rozumie podstawowe zasady ustrojowe RP zawarte w konstytucji: suwerenność narodu, państwo prawa, pluralizm polityczny i społeczny.</p> <p>Pojęcia: konstytucja, suwerenność narodu, państwo prawa, pluralizm polityczny i społeczny.</p>	<p>Uczeń: – porównuje ustrój konstytucji RP z 1997 r z ustrojem w 1921 bądź w 1935 r, – umie dostrzec rozwój polskiego konstytucjonalizmu na tle wydarzeń w Europie i na świecie.</p>	<p>– teksty z podręcznika, str. 82–85 – tekst fabularny str. 85 lub fragmenty Konstytucji RP z 1997 r.</p>	<p>– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 86</p>
<p>14. Władza ustawodawcza (temat 17 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: VII. Wyborcy i wybory XII. System wyborczy i partyjny XIII. Władza ustawodawcza w Polsce</p>	<p>Uczeń: – zna pojęcie parlamentu i jego rodzaje, – zna pojęcie Zgromadzenia Narodowego, – zna i rozumie zasadę wyborów w Polsce, – zna i rozróżnia poszczególne elementy struktury polskiego Sejmu i Senatu, – zna zadania polskiego parlamentu.</p> <p>Pojęcia: parlament dwuizbowy i jednoizbowy, przymiotniki wyborcze, system proporcjonalny i większościowy, immunitet parlamentarny.</p>	<p>Uczeń: – porównuje uprawnienia polskiego Sejmu i Senatu, – zna proces legislacyjny ustawy.</p>	<p>– teksty z podręcznika, str. 86–88 – tekst fabularny str. 88–89 lub fragmenty Konstytucji RP z 1997 r.</p>	<p>– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 89</p>
15. Władza	Uczeń:	Uczeń:	– teksty z	– ćwiczenia i

<p>wykonawcza: prezydent i Rada Ministrów (temat 18 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: XIV. Władza wykonawcza</p>	<p>– zna sposób wyboru i funkcję Prezydenta RP, – zapoznaje się z krótką historią prezydentów Polski, – wie i rozumie, w jaki sposób tworzy się rząd, – wie, jakie ma zadania administracja publiczna i na jakie sektory się dzieli, – zapoznaje się z kompetencjami służby cywilnej.</p> <p>Pojęcia: władza wykonawcza, administracja publiczna, służba cywilna, prezydent, premier.</p>	<p>– wie, w jaki sposób powołuje się Radę Ministrów.</p>	<p>podręcznika, str. 90–93 – tekst fabularny str. 94–95 lub fragmenty Konstytucji RP z 1997 r.</p>	<p>zadania z podręcznika, str. 95–96</p>
<p>16. Wymiar sprawiedliwości oraz organy kontroli i ochrony prawa (temat 19 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: XV. Władza sądownicza</p>	<p>Uczeń: – zna i rozumie pojęcie „człowiek podmiotem prawa”, – zna i rozróżnia strukturę i kompetencje polskiego sądownictwa, – zna zadania sądów i trybunałów – zna zadania organów kontroli i ochrony prawa.</p> <p>Pojęcia: podmiotowość prawna, kasacja, apelacja, instancyjność sądów.</p>	<p>Uczeń: – wie, jaką rolę odgrywają sądy i trybunały w systemie politycznym państwa.</p>	<p>– teksty z podręcznika, str. 96–99 – tekst fabularny str. 99 lub fragmenty Konstytucji RP z 1997 r.</p>	<p>– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 99–100</p>
V. Samorząd terytorialny				
<p>17. Władza blisko obywateli. Władze gminy i ich zadania (tematy 20 i 21 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: XVI. Samorzady i ich znaczenie XVII. Gmina jako wspólnota mieszkańców</p>	<p>Uczeń: – zna definicję samorządu terytorialnego, – zna zasady działania samorządów, – zna zasady podziału terytorialnego Polski, – zna i rozróżnia strukturę i kompetencje gmin w samorządzie.</p> <p>Pojęcia: – samorząd terytorialny, zasady: pomocniczości, decentralizacji władzy, samodzielności, demokracji przedstawicielskiej i wolności zrzeszania się, rada gminy.</p>		<p>– teksty z podręcznika, str. 101–102 i 104–108 – teksty fabularne, str. 102–103 i 106–107</p>	<p>– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 103–104 i 107–108</p>
<p>18. Powiat i województwo (temat 22 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: XVIII. Samorząd</p>	<p>Uczeń: – zna definicję powiatu oraz odróżnia powiat grodzki od ziemskiego, – zna definicję województwa, – zna i rozróżnia strukturę oraz kompetencje władz</p>		<p>– teksty z podręcznika, str. 108–112</p>	<p>– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 111–112</p>

powiatowy i wojewódzki	powiatu i województwa, – zna kompetencje wojewody i wie, w jaki sposób jest powoływany, – zna i rozróżnia nazwy województw oraz ich położenie geograficzne. Pojęcia: powiat ziemski i grodzki, sejmik województwa, zarząd województwa, wojewoda.			
19. Sprawdzian wiadomości z działań: <i>Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej</i> oraz <i>Samorząd terytorialny</i>				
VI. Udział obywateli w życiu publicznym				
20. Być obywatelem. Prawa i obowiązki obywatelskie (tematy 23 i 24 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: IV. Być obywatelem VII. Wyborcy i wybory	Uczeń: – zapoznaje się ze sposobami nabywania obywatelstwa, – rozróżnia oraz rozumie pojęcia „prawo krwi”, „prawo ziemi” i „nadanie obywatelstwa”, – rozumie termin „dobry obywatel”, odwołując się do historycznych i współczesnych postaci, – wskazuje znaczenie postaw i cnót obywatelskich, – wie, co to są prawa obywatelskie, – zna i podaje przykłady praw osobistych, publicznych oraz społeczno-ekonomicznych, – zna obowiązki obywatelskie, – wyjaśnia, co to jest aktywność obywatelska oraz uzasadnia, dlaczego warto brać udział w wyborach. Pojęcia: prawo krwi, prawo ziemi, patologia społeczna, prawa obywatelskie, obowiązki obywatelskie, świadomość obywatelska.	Uczeń: – podaje przykłady uprawnień i obowiązków wynikających z posiadania polskiego obywatelstwa. – wie i rozumie, na czym polegają inne formy nabywania obywatelstwa, np. naturalizacja.	– tekst z podręcznika, str. 113– 115 i 117– 119 – teksty fabularne, str. 115–116 i 119– 120 reprodukcja obrazu J. Matejki, <i>Kazanie Skargi</i> , str.115	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 116 i 120–121
21. Polityka – służba czy przywilej? (temat 25 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: V. Udział obywateli w życiu publicznym	Uczeń: – zna definicję polityki i potrafi określić, co to jest, – zna i rozróżnia cechy charakterystyczne głównych ideologii i doktryn politycznych (konserwatyzm, liberalizm, socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja, nacjonalizm), – wskazuje i przedstawia na wybranych przykładach dobre i złe strony		– tekst z podręcznika, str. 121–124	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 124

	<p>politykiem, – wie, kto to jest VIP.</p> <p>Pojęcia: polityka, ideologia, doktryna polityczna, immunitet.</p>			
<p>22. Partie, stowarzyszenia i związki zawodowe (temat 26 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: V. Udział obywateli w życiu publicznym</p>	<p>Uczeń: – rozumie pojęcie „podmioty życia politycznego”, – definiuje pojęcie partii politycznej, – zna nazwy partii, przywódców oraz ideologię partii politycznych działających obecnie w Polsce, – zna systemy partyjne występujące na świecie i umie podać, gdzie występują i czym się charakteryzują, – umie podać, czym różnią się między sobą stowarzyszenia, fundacje i ruchy społeczne, – wyjaśnia rolę i funkcję związków zawodowych w Polsce.</p> <p>Pojęcia: partia polityczna, systemy partyjne, stowarzyszenia, fundacje, wolontariat, ruch społeczny.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia różnice między programami współczesnych partii politycznych działających w kraju, – wie, co to jest system jednopartyjny i gdzie występował lub występuje współcześnie (np. na Kubie), – wie, w jaki sposób można założyć stowarzyszenie bądź fundację, – potrafi wyjaśnić rolę, jaką związek „Solidarność” odegrał w budowaniu wolnej i niepodległej Polski.</p>	<p>– tekst z podręcznika, str. 125–129 – tekst fabularny str. 129–130</p>	<p>– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 130–131 – opracowanie (indywidualnie lub w zespole) projektu uczniowskiego dotyczącego rozwiązania jednego z problemów społeczności szkolnej lub lokalnej i jego realizacja w miarę możliwości, np. jako wolontariusz</p>
VII. Etyka w polityce. Media				
<p>23. Etyka i kultura w życiu publicznym. Media jako narzędzie komunikacji (tematy 27 i 28 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: V. Udział obywateli w życiu publicznym VI. Środki masowego przekazu</p>	<p>Uczeń: – zna dwie koncepcje polityki (polityka moralna i polityka skuteczna) i ich zastosowanie, – umie wyjaśnić, co to jest kultura polityczna i czym się różni od kultury polityka, – rozróżnia niską i wysoką kulturę polityczną, – wyjaśnia, jaką rolę spełniają obyczaje w polityce, – zna pojęcie „mass media”, – zapoznaje się z pojęciami związanymi z Internetem, które weszły do języka polskiego, – zna i wyjaśnia funkcję mediów, – zna różne formy komunikatów występujące w mediach i potrafi się nimi posłużyć.</p> <p>Pojęcia:</p>	<p>Uczeń: – umie wyjaśnić pozytywny i negatywny wpływ mediów na jednostkę w społeczeństwie, – wyjaśnia, na czym polegają niebezpieczeństwa z wiązane z korzystaniem z Internetu.</p>	<p>– tekst z podręcznika, str. 132–134 i 136–138 – tekst fabularny str. 134–135 i 138–139</p>	<p>– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 135 i 139–140</p>

	kultura polityczna, niska i wysoka kultura polityczna, mass media, społeczeństwo informacyjne, publicystyka.			
<p>24. Informacje, reklama, manipulacje (temat 29 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: VI. Środki masowego przekazu</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega władza nad informacją, – wyjaśnia, na jakiej podstawie działa i funkcjonuje opinia publiczna, – potrafi odczytać i zinterpretować wyniki sondażu opinii publicznej, – wyjaśnia, na czym polega propaganda, odwołując się do wydarzeń historycznych i współczesnych, – wyjaśnia, jak działa reklama i jaki ma wpływ na człowieka. <p>Pojęcia: wolność słowa, cenzura, propaganda, opinia publiczna, reklama, manipulacja.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje mass media jako środki masowego przekazu i omawia je ze względu na specyfikę przekazu i odbiorców. 	<ul style="list-style-type: none"> – tekst z podręcznika, str. 140– 143 – tekst fabularny str. 143–144 	<ul style="list-style-type: none"> – ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 144–146
<p>25. Sprawdzian wiadomości z działów: <i>Udział obywateli w życiu publicznym oraz Etyka w polityce. Media</i></p>				

**Plan wynikowy do podręcznika „Blżej świata”
dla klasy II i III gimnazjum
Opracowanie: Piotr Kopka**

Według podstawy programowej na dwuletni cykl zajęć przewidziane jest 60 godzin dydaktycznych.

Część druga (materiał dla klasy III gimnazjum)

Temat lekcji i liczba godzin lekcyjnych	Wymagania edukacyjne		Wybrane środki dydaktyczne	Procedury sprawdzania
	podstawowe	ponadpodstawowe		
VIII. Wspólna Europa				
1. Integracja w Europie (temat 30 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XX. Integracja Europejska	Uczeń: – wyjaśnia, jaki jest cel integracji Europy, – zna i potrafi przedstawić chronologicznie kolejne etapy integracji Europy, – przedstawia na mapie członków UE i uzasadnia opinię na temat dalszej integracji. Pojęcia: – ojcowie założyciele, Unia Europejska, EWWiS EWG, Euratom.	Uczeń: – zna i potrafi przedstawić wcześniejsze historyczne metody jednoczenia się Europy.	– tekst z podręcznika, str. 147–150 – tekst fabularny str. 150	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 151–152
2. Jak funkcjonuje Unia Europejska (temat 31 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XX. Integracja Europejska	Uczeń: – wie, jakie symbole występują w UE, – zna system prawny UE (zasada pomocniczości, prymatu, solidarności i jednolitości), – zna i rozróżnia, czym zajmują się najważniejsze instytucje UE, – wyjaśnia, skąd pochodzą środki finansowe w budżecie unijnym i na co są przeznaczane. Pojęcia: – zasada subsydiarności, solidarności, prawo pierwotne i wtórne instytucje (Rada Europejska, Rada Unii		– tekst z podręcznika, str. 152–156 – tekst fabularny str. 156 - wykres str. 155	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 157

	Europejskiej, Komisja Europejska, Parlament Europejski, Europejski Trybunał Sprawiedliwości, Trybunał Obrachunkowy).			
3. Miejsce Polski integrującej się Europie (temat 32 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XXI. Polska w Unii Europejskiej	Uczeń: – wie, jakie zmiany zaszły w Polsce na początku lat 90. XX w., – przedstawia Polską drogę do Unii Europejskiej, – przedstawia prawa i obowiązki wynikające z obywatelstwa UE, – zna i wie, w jaki sposób Polska może korzystać ze środków unijnych. Pojęcia: żelazna kurtyna, traktat akcesyjny, strefa Schengen, fundusz strukturalny.	Uczeń: – przedstawia własną ocenę korzyści, jakie niesie ze sobą członkostwo w UE.	– tekst z podręcznika, str. 157–160 – tekst fabularny str. 160	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 161–162
IX. Miejsce Polski na arenie międzynarodowej				
4. Polityka zagraniczna. NATO jako filar polskiej polityki obronnej (tematy 33 i 34 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XIX. Relacje Polski z innymi państwami	Uczeń: – zna cele polityki zagranicznej, – wyjaśnia, czym zajmują się konsulaty i ambasady, – wyjaśnia, czym zajmuje się MSZ, – zna genezę NATO, – zna etapy poszerzania Paktu Północnoatlantyckiego, – zna zasady działania tej organizacji, – wie, w jakich operacjach NATO uczestniczy Polska, – zna najważniejsze organy NATO. Pojęcia: racja stanu, ambasada, konsul, MSZ, NATO.	Uczeń: – charakteryzuje i ocenia udział Polski w misjach pokojowych, – charakteryzuje politykę obronną Polski,	– tekst z podręcznika, str. 163–164 i 167–170 – teksty fabularne, str. 165 i 170 – wykres str. 169	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 165–166 i 171
5. Uniwersalny system bezpieczeństwa i współpracy na świecie (temat 35 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa:	Uczeń: – zna genezę ONZ, – zna strukturę ONZ, – wie, czym zajmują się wyspecjalizowane organizacje ONZ, – ocenia skuteczność działań ONZ, – wskazuje na mapie najważniejsze regiony konfliktów i misje pokojowe ONZ,		– tekst z podręcznika, str. 172–174 – tekst fabularny str. 174–175	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 175

XXII. Współpraca i konflikty międzynarodowe	– wyjaśnia, jaką rolę pełnią Polacy w misjach pokojowych. Pojęcia: Karta Narodów Zjednoczonych, Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa.			
X. Świat XXI wieku – zagrożenia i nadzieje				
6. Globalizacja. Terroryzm (tematy 33 i 34 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XXIII. Problemy współczesnego świata	Uczeń: – wie, czym jest proces globalizacji, – zna typy globalizacji, – potrafi wskazać i omówić korzyści i zagrożenia płynące z tego procesu, – wyjaśnia, kim są antyglobaliści i alterglobaliści, – wyjaśnia genezę, cele i źródła terroryzmu, – zna ważniejsze akcje terrorystyczne, – wyjaśnia, jak można zwalczać terroryzm. Pojęcia: globalizacja, globalna wioska, antyglobaliści, alterglobaliści, terror, terroryzm.		– tekst z podręcznika, str. 176–178 i 180–183 – teksty fabularne, str. 178–179 i 183–184	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 179–180 i 184
7. Konflikty i zagrożenia we współczesnym świecie (temat 38 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XXII. Współpraca i konflikty międzynarodowe XXIII. Problemy współczesnego świata	Uczeń: – wie, jaki ma charakter konflikt Północ–Południe i na czym polega, – umie wskazać na mapie ważniejsze współczesne konflikty i podać ich przyczynę, – wie, co to jest kryzys wzrostu, – wymienia główne problemy krajów biednych, – wyjaśnia, jakie są najważniejsze problemy ekologiczne na świecie i czym są spowodowane. Pojęcia: konflikt Północ–Południe, kryzys wzrostu.	Uczeń: – wyjaśnia, jak można zapobiegać konfliktom oraz jak poprawić sytuację krajów biednych oraz chronić środowisko naturalne.	– tekst z podręcznika, str. 185–189 – teksty fabularne, str. 190 – mapa str. 186	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 191
8. Sprawdzian wiadomości z działów: Wspólna Europa, Miejsce Polski na arenie międzynarodowej oraz Świat XXI wieku – zagrożenia i nadzieje				
XI. Człowiek i gospodarka				
9. Gospodarstwo domowe. Zasady racjonalnego gospodarowania (tematy 39 i 40 w podręczniku)	Uczeń: – zna rodzaje podmiotów gospodarczych, – wie, jakie funkcje pełni gospodarstwo domowe, – zna źródła dochodów	Uczeń: – wyjaśnia, jakie związki zachodzą między podmiotami gospodarki.	– tekst z podręcznika, str. 192–194 i 195–197 – teksty fabularne, str.	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 195 i 198

<p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: XXVI. Gospodarstwo domowe</p>	<p>w gospodarstwie domowym, – wyjaśnia, czym jest domowy budżet i co się na niego składa, – zna cel gospodarowania, – podaje przykłady racjonalnego i nieracjonalnego gospodarowania oraz stosuje zasady racjonalnego gospodarowania w odniesieniu do własnych zasobów np. czasu, pieniędzy, – zna pojęcie i zasady rachunku ekonomicznego.</p> <p>Pojęcia: podmioty gospodarcze, budżet domowy, racjonalne i nieracjonalne gospodarowanie, rachunek ekonomiczny.</p>		<p>194 i 197–198</p>	
<p>10. Rynek i gospodarka rynkowa. Własność i jej formy (tematy 41 i 42 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: XXV. Gospodarka rynkowa</p>	<p>Uczeń: – zna znaczenie i funkcje rynku, – wyjaśnia działanie prawa popytu i podaży oraz ceny jako regulatora rynku, – charakteryzuje gospodarkę rynkową, – zna pojęcie własności, – wyjaśnia zależności między własnością prywatną i publiczną.</p> <p>Pojęcia: rynek, popyt, podaż, cena, konsument, własność prywatna i publiczna.</p>	<p>Uczeń: – analizuje rynek wybranego produktu i usługi.</p>	<p>– tekst z podręcznika, str. 199–203 i 204–205 – teksty fabularne, str. 203 i 205–206</p>	<p>– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 204 i 206</p>
XII. Działalność gospodarcza				
<p>11. Czynniki produkcji. Przedsiębiorstwo – formy i rodzaje (tematy 43 i 44 w podręczniku)</p> <p>1 godzina lekcyjna</p> <p>Podstawa programowa: XXIX. Przedsiębiorstwo i działalność gospodarcza</p>	<p>Uczeń: – zna termin „produkcja”, – zna i opisuje czynniki produkcji, – wyjaśnia termin „konsumpcja”, – wyjaśnia, kto może zostać przedsiębiorcą, – zna formy działalności gospodarczej, – rozpoznaje i rozróżnia rodzaje spółek na rynku polskim, – wyjaśnia, na czym polega działalność rolnicza.</p>		<p>– tekst z podręcznika, str. 207–209 i 210–213 – teksty fabularne, str. 209 i 213</p>	<p>– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 210 i 214</p>

	Pojęcia: produkcja, przedsiębiorstwo; spółka: cywilna, kapitałowa, handlowa, osobowa, kapitałowa, z ograniczoną odpowiedzialnością, akcyjna.			
12. Zostań przedsiębiorcą (temat 45 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XXIX. Przedsiębiorstwo i działalność gospodarcza	Uczeń: – wyjaśnia, na czym polega prowadzenie indywidualnej działalności gospodarczej, – wyjaśnia, na czym polega marketing i jakie są jego narzędzia. Pojęcia: upadłość, indywidualna działalność gospodarcza, przychód, dochód brutto i netto.		– tekst z podręcznika, str. 214–216	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 216
XIII. Gospodarka państwa				
13. Od gospodarki centralnie planowanej do gospodarki rynkowej (temat 46 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XXV. Gospodarka rynkowa	Uczeń: – wyjaśnia, czym charakteryzowała się gospodarka PRL, – zna przyczyny upadku gospodarki centralnie sterowanej, – wie, na czym polegały zmiany ustroju gospodarczego w Polsce po 1989 r. Pojęcia: gospodarka centralnie sterowana, transformacja gospodarcza, plan Balcerowicza.	Uczeń: – wyjaśnia, do czego miała służyć gospodarka centralnie sterowana, – wyjaśnia, jaki wpływ na gospodarkę miał system komunistyczny, – wyjaśnia, jakie cele miało RWPG.	– tekst z podręcznika, str. 217–220 – tekst fabularny str. 220	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 221
14. Polityka gospodarcza państwa. Polska w systemie współpracy gospodarczej (tematy 47 i 48 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XXVIII. Gospodarka w skali państwa	Uczeń: – zna rolę państwa w gospodarce, – wyjaśnia, co składa się na budżet państwa, – wie, jakie są rodzaje podatków, – wie, na co państwo wydaje pieniądze, – wyjaśnia, co to jest PKB, – wyjaśnia, co to jest eksport i import, – zna najważniejsze międzynarodowe organizacje o charakterze gospodarczym, – wyjaśnia, na czym polega integracja gospodarcza.		– tekst z podręcznika, str. 222–225 i 227–229 – teksty fabularne, str. 225 i 229–230	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 226–227 i 230

	Pojęcia: podatki bezpośrednie, pośrednie, PKB.			
15. Sprawdzian wiadomości z działów: Człowiek i gospodarka, Działalność gospodarcza oraz Gospodarka państwa				
XIV. Moja praca				
16. Praca i przedsiębiorczość (temat 49 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XXIV. Praca i przedsiębiorczość	Uczeń: – wyjaśnia, czym jest praca dla człowieka, – zna cechy człowieka przedsiębiorczego, – zna pojęcia „pracownik” i „pracodawca”, – wyjaśnia, co to jest rynek pracy. Pojęcia: praca, pracownik, pracodawca.	Uczeń: – stosuje w praktyce podstawowe zasady organizacji pracy (ustalenie celu, planowanie, podział zadań, harmonogram, ocena efektów).	– tekst z podręcznika, str. 231–233 – tekst fabularny str. 233–234	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 234–235
17. Wybór szkoły i zawodu (temat 50 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XXX. Wybór szkoły i zawodu	Uczeń: – wyjaśnia, czym się różnią zainteresowania od zdolności, – zna etapy wyboru zawodu, – wie, gdzie i jak szukać porady związanej z wyborem zawodu. Pojęcia: zainteresowania, zdolności, użyteczność zawodowa.		– tekst z podręcznika, str. 235–238 – tekst fabularny str. 238–239	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 239
18. Poszukiwanie pracy (temat 51 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XXX. Wybór szkoły i zawodu	Uczeń: – wie, co to jest CV i jak je napisać oraz zna jego rodzaje, – wie, jak napisać list motywacyjny, – wie, gdzie i jak szukać pracy. Pojęcia: CV, list motywacyjny.		– tekst z podręcznika, str. 240–243 – tekst fabularny str. 243–244	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 244–245
19. Bezrobocie – przyczyny i skutki (temat 52 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XXX. Wybór szkoły i zawodu	Uczeń: – zna pojęcie bezrobocia, – zna przyczyny bezrobocia, – wie, jak go uniknąć. Pojęcia: bezrobocie, stopa bezrobocia.	Uczeń: – ocenia sytuację na rynku pracy w Polsce, – próbuje podać możliwe rozwiązania, które poprawiłyby tę sytuację, – wskazuje przyczyny bezrobocia w swoim regionie, miejscowości i podaje możliwe rozwiązania tego problemu.	– tekst z podręcznika, str. 245–248 – tekst fabularny str. 248	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 249
XV. Pieniądz i banki				
20. Pieniądze	Uczeń:	Uczeń:	– tekst 7	– ćwiczenia i

(temat 53 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XXVII. Pieniądze i banki	– zna historię pieniądza, – zna inne środki płatnicze, – zna i rozumie funkcje i cechy pieniądza. Pojęcia: płaćdła, pieniądze, depozyt, weksel.	– przedstawia na przykładach funkcje i formy pieniądza w gospodarce rynkowej.	podręcznika, str. 250–254 – tekst fabularny str. 254–255	zadania z podręcznika, str. 255
21. Banki, kredyty, giełda (temat 54 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XXVII. Pieniądze i banki	Uczeń: – wie, czym zajmuje się bank centralny, – wyjaśnia, na czym polega inflacja i deflacja, – wyjaśnia, co to są papiery wartościowe, – zna rodzaje kredytów, – zna typy kart płatniczych. Pojęcia: inflacja, deflacja, akcje, obligacje, bank centralny, banki komercyjne.	Uczeń: – wyszukuje i zestawia ze sobą oferty różnych banków (konta, lokaty, kredyty, fundusze inwestycyjne), – wyjaśnia, na czym polega oszczędzanie i inwestowanie.	– tekst z podręcznika, str. 256–258 – tekst fabularny str. 259	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 259–260
XVI. Etyka życia gospodarczego				
22. Etyka w miejscu pracy (temat 55 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XXXI. Etyka w życiu gospodarczym	Uczeń: – zna cechy dobrego pracownika i pracodawcy, – zna prawa i obowiązki pracowników, – wie i rozumie, czemu służą ubezpieczenia społeczne, – wie i rozumie, co to jest mobbing i jak z nim walczyć. Pojęcia: ZUS, KRUS, etyka zawodowa, Kodeks Pracy, mobbing.		– tekst z podręcznika, str. 261–264 – tekst fabularny str. 265	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 265
23. Etyka w biznesie (temat 56 w podręczniku) 1 godzina lekcyjna Podstawa programowa: XXXI. Etyka w życiu gospodarczym	Uczeń: – wyjaśnia, co to jest biznes, – wie, na czym polega uczciwy i nieuczciwy biznes, – wyjaśnia, na czym polega zjawisko korupcji, – wie, dlaczego warto być uczciwym. Pojęcia: biznes, korupcja.	Uczeń: – ocenia skutki korupcji dla gospodarki, – podaje przykłady zjawisk szarej strefy w gospodarce i poddaje je ocenie.	– tekst z podręcznika, str. 266–269 – tekst fabularny str. 269–270	– ćwiczenia i zadania z podręcznika, str. 270
24. Sprawdzian wiadomości z działów: <i>Moja praca, Pieniądz i banki oraz Etyka życia gospodarczego</i>				